

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет менеджменту освіти та науки

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол №3 від «07» лютого 2020 р.
Голова Приймальної комісії
_____ Андрущенко В.П.

“Рекомендовано”

Вченою радою факультету
менеджменту освіти та науки
Протокол № 5 від «22» січня 2020 р.
Голова Вченої ради
_____ Савельєв В.Л.

**Програма вступного фахового випробування (співбесіди)
з загальної теорії управління**

**для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня бакалавра
на базі здобутого
освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста
(освітньо-професійного ступеня молодшого бакалавра)**

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент.

Освітня програма: 073 Менеджмент.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вимоги спеціальності 073 Менеджмент, ступеня “бакалавр” передбачають прийом на навчання абітурієнтів з дипломами молодшого спеціаліста.

Програма вступних фахових випробувань Факультету менеджменту освіти та науки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова на спеціальність 073 Менеджмент, ступеня “бакалавр” розроблена у відповідності до Галузевих стандартів вищої освіти зазначеної спеціальності і побудована таким чином, щоб в ній був сконцентрований необхідний об’єм наукової інформації, якою повинен володіти абітурієнт при складанні вступного фахового випробування.

Для успішного проходження випробування необхідно володіти науковим категоріальним апаратом, тією понятійною базою, які складають теоретичний фундамент і розкривають зміст і сутність управлінських проблем.

Блок питань, що розглядають проблеми загальної теорії управління, спирається на навички абстрактного і аналітичного мислення, здібність аналізувати їх з різних точок зору через усвідомлення головних ідей, їх історичний розвиток, з позицій функцій та складових менеджменту.

При підготовці до вступного фахового випробування абітурієнту не слід обмежуватися одним підручником або одним навчальним посібником. В кінці програми буде запропонований список додаткової літератури, яку можна використовувати при підготовці до вступного фахового випробування.

Програма включає зміст завдань, список рекомендованої літератури, тестові завдання, систему оцінювання знань, умінь та навичок студентів за 200-бальною шкалою.

**2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА
ФАХОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ
(ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)**

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>	
			<i>Національна шкала оцінювання</i>
<i>0-99 бали</i>	<i>Низький</i>	Абітурієнтом засвоєно менше половини необхідних знань. Не володіє категоріальним апаратом, відсутні уявлення про загальну структуру управління.	Незадовільно
<i>100-139 балів</i>	<i>Задовільний</i>	Абітурієнт засвоїв більше ніж половину знань з програми фахового вступного випробування. Володіє категоріальним апаратом, має загальні уявлення про структуру управління, нормативно-правові засади регулювання.	Задовільно
<i>140-169 балів</i>	<i>Достатній</i>	Абітурієнтом засвоєно більше 75% з програми фахового вступного випробування. Добре обізнаний у теоретичному матеріалі, володіє категоріальним та пояснювальним апаратом програмних дисциплін, має навички розв'язання типових та нескладних проблемних ситуацій.	Добре
<i>170-200 балів</i>	<i>Високий</i>	Абітурієнтом засвоєно більше 90% матеріалу програми фахового вступного випробування. Обізнаний у теоретичному матеріалі, володіє законами, категоріями та пояснювальним апаратом програмних дисциплін, нормативно-правовою базою, здатний до оригінального творчого мислення, критично оцінити положення теорії та практики.	Відмінно

Вступне фахове випробування (співбесіда) на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» проводиться у формі фахового вступного іспиту (співбесіди) за програмними питаннями.

Абітурієнти на початку іспиту (співбесіди) обирають програмні питання представлені у екзаменаційних білетах і готуються до відповіді протягом 40 хвилин. Іспит (співбесіду) проводять індивідуально з кожним абітурієнтом два члени предметної комісії, склад якої затверджений наказом по університету. Тривалість іспиту – 15-20 хвилин з кожним із абітурієнтів.

У процесі фахового випробування (співбесіди) абітурієнти мають дати відповідь на три запитання.

На вступних випробуваннях (співбесіди) абітурієнт повинен продемонструвати рівень знань основ загальної теорії управління.

Вступне випробування (співбесіда) має на меті:

1. Перевірити відповідність знань, умінь, навичок вступників вимогам програми.

2. Оцінити рівень підготовленості абітурієнтів для подальшого навчання у вищому навчальному закладі та здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 Менеджмент.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

Фахова комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або «не рекомендовано до зарахування», з урахуванням співбесіди з мови (української, російської).

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Аналіз управлінських відносин. Природа управління.

Управління: поняття, сутність, етимологія. Види управління. Поняття системи. Управління соціальними системами. Статичні та динамічні системи. Соціальний світ як сфера появи та дії соціального управління.

Джерела формування загальної теорії управління.

Наука як джерело формування загальної теорії управління: гносеологія, епістемологія, когнітологія, логіка.

Культура (світова, національна, етнічна) як джерело формування загальної теорії управління: сенси, цінності, ідеали.

Історія управління як джерело формування загальної теорії управління: теорії, концепції, парадигми, ідеї, гіпотези управління. Загальна теорія організації (тектологія О. Богданова). Теорія кібернетики. Теорія саморегуляції соціального світу. Теорія організації (Б. Мільнера). Загальна теорія систем (системологія). системна соціальна теорія (соціальна системологія Ю. Резніка). Теорія соціального управління (соціальне управління). Теорія прийняття рішень. Теорія зворотного зв'язку. Концепція теорії нечітких знань. Концепція державно-громадського управління. Парадигми нечіткого управління. Ідея м'якого управління.

Практика сучасного управління як джерело формування загальної теорії управління: міжнародного, закордонного, національного, галузевого, регіонального, корпоративного менеджменту. Самоуправління і само менеджменту. Американський менеджмент (прагматизм). Європейське управління (гуманізм і раціоналізм). Японський менеджмент (колективізм і відповідальність). Релігійний менеджмент (фанатизм, ірраціоналізм). Школа наукового управління.

Філософська рефлексія сутності, змісту, функцій та форм управління.

Роль інформації та знання в управлінні. Управлінська інформація. Влада та управління: спільне та різне. Організаційна взаємодія як сутність соціального управління. Організаційна дія та діяльність.

Організаційна свідомість: поняття, структура, функції. Особливості цілісного бачення світу. Організаційна культура, її роль та функції в управлінні організацією.

Загальні функції управління. Поняття функцій управління. Значення функцій управління. Класифікація функцій управління. Основні (загальних) функцій управління: планування, організація, мотивація і стимулювання праці, контроль, маркетинг, інноваційна діяльність, розвиток людських ресурсів, управлінське консультування. Основні функції менеджменту та засоби впливу. Взаємозв'язок функцій управління з управлінськими процедурами та операціями.

Конкретні функції управління: ресурсами, процесами, результатами. Функції управління ресурсами: управління запасами, управління фінансами, управління персоналом і т.д. Функції управління процесами: управління матеріально-технічним постачанням, управління основним виробництвом, управління допоміжним виробництвом, управління обслуговуючим виробництвом; вдосконалення управління, управління збутом, управління маркетингом. Функції управління результатами: управління якістю, управління продуктивністю, управління витратами.

Когнітивні чинники управління: організаційна свідомість, світогляд, культура, поведінка.

Організаційна свідомість: поняття, природа, сутність, зміст та форми. Індивідуальна та суспільна форми організаційної свідомості. Організаційний світогляд: поняття, природа, сутність, зміст та форми, шляхи формування.

Концепція організаційної культури. Поняття і структура організаційної культури. Модель Е. Шайна. Рівні організаційної культури: глибинний, проміжний, поверхневий. Кодекс поведінки працівника. Зміст організаційної культури. Розвиток організаційної культури. Формування організаційної культури. Підтримання організаційної культури. Зміна організаційної культури. Особливості національного стилю управління. Ідеологія та її роль в управлінні та організаційній культурі.

Види та концепції управління (загальна теорія управління).

Організаційний рівень загальної теорії управління. Види та зміст теорій, концепцій, парадигм, ідей. Специфіка теоретичних узагальнень процесів управління.

Фундаментальна основа теорії управління. Галузева кібернетика. Управління технічними системами. Управління біологічними системами. Управління соціальними системами.

Специфічне управління. Управління корпоративними структурами: управління виробничою фірмою; інноваційний менеджмент; м'яке управління; менеджмент персоналу; управління навчальним закладом. Управління мережами: теорія соціальних комунікацій; теорія космічних комунікацій; теорія політичних комунікацій. Управління комбінованими, (синтетичними) системами: теорія; концепція; парадигма. Управління особистістю: концепція самоменеджменту; концепція лайф-менеджменту; концепція тайм-менеджменту; концепція нейроменеджменту.

Співвідношення саморегуляції з самоорганізацією та управлінням.

Відкриті динамічні системи: формування та функціонування. Самоорганізація як функція і як характеристика системи. Самоорганізація та саморегуляція: спільне та різне. Етимологія категорії «саморегуляція». Типи та стани саморегулятивної системи. Форми саморегуляції: регулювання, управління, керівництво. Менеджмент як система впорядкування соціального процесу. «Одномірні» та «синтетичні» вчення (за О. Віханським та А. Наумовим). Види «одномірних» учень. «Синтетичні» концепції. Розуміння ролі зворотного зв'язку в управлінні. Суб'єкти та об'єкти управління. Наукове обґрунтування співвідношення між самоорганізацією, саморегуляцією та управлінням.

Підходи і принципи управління.

Загальні принципи управління. Принцип наукової обґрунтованості практики управління. Принцип ефективності. Принцип оптимальності. Принцип постійного вдосконалення процесів і методів управління. Принцип плановості. Принцип єдності цілей. Принцип цілісності системи управління.

Принцип матеріального і морального стимулювання праці. Принцип гнучкості організаційних структур.

Організаційні принципи управління. Принцип функціональної дефініції. Скалярний (безумовної відповідальності) принцип. Принцип рівня повноважень. Принцип єдиноначальності. Принцип безумовної відповідальності. Принцип паритету повноважень і відповідальності. Принцип делегування повноважень. Принцип діапазону управління. Принцип прямого керівництва. Принцип відповідності завдань.

Принципи, локалізовані за зонами і напрямками управлінської діяльності.

Методи дослідження.

Сутність методів управління. Класифікація методів менеджменту: за змістом, за напрямом, за характером, за організаційною формою. Групи основних методів управління.

Економічні методи менеджменту. Методи, передбачені державним законодавством: система пільг та кредитів, систему оподаткування, цінове регулювання, економічні санкції. Методи, що застосовуються безпосередньо керівництвом підприємства: техніко-економічні плани, система матеріального стимулювання, фінанси, бюджет, економічні стимули через матеріальне заохочення, матеріальні санкції.

Адміністративні методи менеджменту: організаційні дії, розпорядчі дії, дисциплінарні дії. Організаційно-правові методи менеджменту.

Соціально-психологічні методи менеджменту. Групи соціальних методів управління: методи управління соціально-масовими процесами; методи управління групами; методи управління групами і процесами; методи соціального нормування і методи соціальної профілактики; методи соціального регулювання; методи рольових змін.

Групи психологічних методів управління: методи формування і розвитку трудового колективу; методи гуманізації стосунків у трудовому колективі; методи психологічного спонукання (мотивації); методи професійного відбору і навчання кадрів; методи управління індивідуальною поведінкою працівника.

Закони та закономірності управління.

Закони управління: поняття, роль в управлінні та їх класифікація.

Економічні закони управління: закон попиту, закон пропозиції, закон прибутковості, виробничо-господарська діяльність організацій повинна, закон спадаючої дохідності.

Закони соціології: закон соціалізації особистості, закон соціальної структуризації організації, закон соціального статусу (соціальних ролей), закон соціальної мобільності, закон соціального контролю, закони індивідуальної і соціальної психології людини.

Закони кібернетики: множинності поведінки; керованості; наявності керуючого пристрою; взаємодії з навколишнім середовищем як

безпосередньо та і через керуючий пристрій; наявності каналів інформації, як у системі, так і між системою та середовищем; наявності зворотних зв'язків у каналах інформації; цілеспрямованої поведінки системи; імовірного характеру поведінки системи; рівноваги; самоорганізації.

Система закономірностей управління: відповідність організації та управління стану розвитку суспільства, диверсифікація виробництва та управління, співвідносність керуючої і керованої систем, децентралізація і демократизація управління, визначальна роль людського фактору у виробництві й управлінні.

5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Факультет менеджмент освіти та науки

Ступінь: бакалавр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування *Вступне фахове*

Спеціальність 073 Менеджмент. *випробування*

Освітня програма: 073 Менеджмент.

На базі ОКР/ОПС: молодший спеціаліст (молодший бакалавр)

Екзаменаційний білет № 1

1. Поняття, сутність та цілі загальної теорії управління.
2. Стилі управління: сутність та класифікація.
3. Потребо-мотиваційна сфера особистості керівника.

**Затверджено на засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова**

Протокол №__ від «__» _____ 2020 р.

Голова фахової комісії _____/_____ /

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Бех В. П., Бех Ю. В., Попов С. М. Соціальне управління у контексті саморегуляції соціального організму країни: Монографія / за наук. ред. В.П. Беха; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова, 2012. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. Запоріжжя: «Просвіта», 2012. 572 с.
2. Бех Ю. В. Філософський модус загальної теорії управління : монографія / Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. К. : Вид- во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 476 с.
3. Блейк Р., Моутон Дж. Научные методы управления. К. : Наукова думка, 1990. 248 с.
4. Богданов А.А. Тектология: Всеобщая организационная наука. В 2-х кн. М.: Экономика, 1989.
5. Виханский О. С., Наумов А. И. Менеджмент: Учебник. М. : Гардарики, 2001. 528 с.
6. Гелих О.Я. Управление и философская мысль: учеб. пособие / 2-е изд. СПб.: Книжный Дом, 2012.
7. Гелих О.Я. Философия и методология управления: учебное пособие / О.Я. Гелих, А.В. Нестеров. СПб.: Книжный Дом, 2014.
8. Гелих О.Я. Философские основы социального управления // Менеджмент и маркетинг в социальной сфере. СПб.: Книжный Дом, 2003. Гл. 3.
9. Козловська Г. В. Організаційна свідомість: індивідуальне і суспільне: Монографія / за науковою редакцією професора В.П. Беха. К. : вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. 203 с.
10. Козловська Г. В. Проблема співвідношення суспільної та індивідуальної організаційної свідомості [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Niz/2006_6/kozlovska.htm.
11. Крохмаль Н. Історичні форми саморегуляції соціального процесу. Запоріжжя : Просвіта, 2004. 144 с.
12. Туленков М. В. Концептуальні засади організації сучасного менеджменту : монографія. К. ; Ніжин : ТОВ “Вид-во “Аспект-Поліграф”, 2006. 312 с.
13. Туленков М. В. Організаційна взаємодія як предметна сфера соціології управління. *Соціальна психологія*. 2007. № 1. С. 12-25.
14. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навч. посіб. К. : Каравела, 2007. 304 с.
15. Туленков М. В. Теоретико-методологічні основи організаційної взаємодії в соціальному управлінні : монографія К. : Каравела, 2009. 512 с.

Додаткова

16. Армстронг М. Практика управління людськими ресурсами: учебник. 10-е изд. пер. с англ. М.: ИНФРА-М, 2012. 848 с.
17. Інтернет портал для управлінців [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.management.com.ua/bpr/bpr010.html>.
18. Кибанов А.Я. Основы управления персоналом: Учебник / Кибанов А.Я. М.: Инфра – М, 2012. 447 с.
19. Мальська М. П. Корпоративне управління: теорія і практика : підручник / М. П. Мальська, Н. Л. Мандюк, Ю. С. Занько. К. : Центр учбової літератури, 2012. 359 с.
20. Новак В.О. Організаційна поведінка : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. О. Новак, Т. Л. Мостенська, О. В. Ільєнко; Нац. авіац. ун-т, Нац. ун-т харч. технологій. К. : Кондор, 2013. 493 с.
21. Петков С. Менеджмент і науковий підхід до прийняття управлінських рішень. *Юридичний журнал*. 2005. № 4. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1668>.
22. Саморегуляція соціального організму країни : монографія / за науковою ред. В. П. Беґа. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. 652 с.
23. Управление персоналом: Учебник для вузов / Под ред. Т.Ю. Базарова, Б. Л. Еремина. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. 560 с.
24. Шегда А. В. Основы менеджмента. К.: Знание, 1998. 512 с.
25. Шейн З.Х. Организационная культура и лидерство: Пер. с англ. Под ред. В. А. Спивака. СПб.: Питер, 2002. 336 с.